

בתי-ספר אלטרנטיביים: תיאוריה ופרקטיקה

קוד הקורס: 0-129.1.146 זמן: יום ג' 12:15-13:45
שם המרצה: ד"ר גדעון (גידל) דיסון משרד: 168 דוא"ל: gdishon@bgu.ac.il

תיאור כללי

בקורס יבחנו המשתתפים/ות בעין ביקורתית גישות אלטרנטיביות בחינוך: את האידיאולוגיות שעומדות בבסיסן, ואת האופן שבו הן מיושמות במסגרות שונות (כגון: בתי"ס דמוקרטיים, אנתרופוסופיים). חשיפה למגוון האלטרנטיבות והשוואה ביניהן ברמת התאוריה והמעשה, ילוו בפיתוח נקודת מבט חינוכית אישית. הקורס יכלול קריאה ודיון במאמרים תאורטיים ומחקריים, הרצאות אורח של מחנכים ותלמידים שעובדים בגישות השונות, ופיתוח קבוצתי של דגמים לבתי-ספר שמממשים את תפיסתם/ן החינוכית של הסטודנטים/יות, בהתייחס לתכנים שנדונו בקורס.

יושרה אקדמית

הציפייה היא שהעבודות המוגשות בקורס זה תהיינה תוצר של עבודתם של הסטודנטים הרשומים בקורס. הגשת עבודות שנעשו על ידיכם עבור קורס אחר, או עבודות שנעשו על ידי אנשים שאינם רשומים בקורס ואינם מופיעים ברשימת המגישים של העבודה, נחשב כהפרה של היושרה האקדמית.

בכתיבת עבודות, כאשר יש שימוש ברעיונות המועלים במאמרים, נהוג להביע את הרעיון במילים חדשות פרי עט/ה של הכותב/ת ולציין מראה מקום להוגה הרעיון המקורי (קרי: שם המחבר ושנת המאמר בסוגריים). במקרה שמצטטים במדויק מהטקסט המקורי, יש לשים את הציטוט במרכאות ולציין מראה מקום. ציטוטים העולים על 40 מילים מוצגים בפסקה מוזחת (indent) עם מראה מקום. שימוש ברעיון המועלה במקור אחר ללא מראה מקום ו/או שימוש בניסוח המקורי ללא מראה מקום נחשבים לגניבה ספרותית, פלגיאט (plagiarism), ומפרים את כללי היושרה האקדמית.

דרישות הקורס ופירוט מרכיבי הצינון

- השתתפות מעמיקה, עקבית ופעילה בשיעורים (שיעורים יכללו דיונים קבוצתיים). עקרונית הנוכחות בקורס חובה. עם זאת, לנוכח המצב תהיה התחשבות בתלמידים בעלי קשיים ייחודיים (תלמידים במילואים או כל בעיה אחרת).
- **תגובה בפורום הקורס:** במהלך הקורס הסטודנטים יתבקשו להגיב בקצרה לחומרי הקריאה התיאורטיים בפורום הקורס (הסבר ופירוט למטה): **3 תגובות * 5% לתגובה = 15% מהצינון הסופי.**
- **שאלות למרצים אורחים:** במהלך הקורס יתארחו כ-2 מרצים אורחים מ"השטח החינוכי". לקראת הגעתם התלמידים יצטרכו להעלות לפורום הקורס 3 שאלות שנוגעות לחומר הקריאה של אותו השבוע. הוראות מדויקות ינתנו בשבוע לפני. **2 תגובות * 2.5 לתגובה = 5% מהצינון הסופי.**
- **עבודת סיכום:** עבודת הסיכום – תכנון של בית ספר אוטופי – תתנהל בקבוצות קטנות (2-3) ותהווה **80% מהצינון הסופי** (פרטים על העבודה למטה).

חשוב! לנוכח המצב, הקורס דינמי ויכולים להיות שינויים בסילבוס במהלך הסמסטר לפי ההתפתחויות בכתה (ובעולם). כמות המטלות והיקפן לא יגדלו, גם אם יהיו שינויים מסוימים בתוכן של המטלות.

כמו כן, לחיילי מילואים או תלמידים הסובלים מקשיים אחרים וקיבלו אישור מתאים תינתן אפשרות להשלים את כל המטלות. קביעת סוג ומועד ההשלמה יעשה בתיאום עם המרצה.

הכי חשוב להיות בקשר איתי ולעדכן אותי. כולנו במצב לא רגיל, והמטרה היא להתחשב בכס ולעבוד ביחד כדי שיהיה סמסטר משמעותי ומעניין.

טבלת קריאה ומטלות

קריאה	מטלות	נושא	תאריך	
		פתיחה והכרות	2.1.24	1
דיואי, ג'. (1960). <i>נשיון וחינוך</i> . ירושלים : האוניברסיטה העברית (עמ' 19-13)		חינוך פרוגרסיבי ו"מסורתי" – מאפיינים ודילמות	9.1.24	2
לם, צ. (2000). <i>אידיאולוגיות ומחשבת החינוך</i> (עמ' 112-121).	תגובה בפורום הקורס	בית הספר – בין אידיאולוגיות ומטרות סותרות	16.1.24	3
אלוני, נ. (2005). <i>חינוך הומניסטי, מהלכה למעשה</i> (עמ' 4-12).	תגובה בפורום הקורס	חינוך הומניסטי-קלאסי	23.1.24	4
חומר הקריאה יופץ בהמשך. מאמר של דני לסרי, המדבר על הדאגה הרבה שקיימת אצל כולנו לגבי חינוך ילדים. סרטון על בית הספר "מיתר".	תגובה בפורום הקורס	חינוך פתוח	30.1.24	5
הכט, י. (2005). <i>החינוך הדמוקרטי – סיפור עם התחלה</i> , פרק 2, עמ' 37-67. חינוך דמוקרטי – סרטון .	הרצאת אורח – איילת קלכמן, מנהלת בית הספר הדמוקרטי בערד שאלות לאורחת בפורום הקורס	חינוך דמוקרטי	6.2.24	6
חומר הקריאה יופץ בהמשך.	תגובה בפורום הקורס	חינוך מונטסורי	13.2.24	7
גולדשמידט, ג. (2021). <i>חינוך ולדורף, הלכה ומעשה</i> , פרק 2 – עקרונות חינוך ולדורף (עמ' 21-31) חינוך וולדורף – סרטון .	הרצאת אורח – מוהן רם, מנהל התיכון האנתרופוסופי בב"ש שאלות לאורח בפורום הקורס	חינוך ולדורף (אנתרופוסופי)	20.2.24	8
משולם, א. (2018). <i>פרקטיקות ביקורתיות בשדה החינוך ויישומן בבתי ספר דו-לשוניים בישראל</i> חינוך דו-לשוני – סרטון	תגובה בפורום הקורס	פדגוגיה ביקורתית	27.2.24	9
		ניתוח מקרים	5.3.24	10
		שיעור סיכום	12.3.24	11

מטלות

(1) תגובה לחומר הקריאה באתר הקורס (5% מציון סופי עבור כל מטלה, סה"כ 15% – עובר/נכשל)

כל משתתף/ת בקורס יתבקשו לכתוב תגובה קצרה (לא יותר מפסקה או שתיים) על חומר הקריאה של אותו השבוע. מטרתן של תגובות אלו היא להכין את הקרקע לדיון פורה בכתה.

בכל שבוע ינתנו הוראות מפורטות (סוג התגובה ישתנה משיעור לשיעור)

יהיו 4-5 טקסטים שידרשו תגובה, מתוכם עליכם להגיב 3 פעמים (כל תגובה שווה 5 נקודות).

תגובה תועלה לפורום הקורס עד יום ראשון בשעה 23:59.

לאחר מכן, ברוב המטלות תתבקשו להגיב לתגובה של משתתף/ת מהקורס. הוראות מפורטות ינתנו בכל מטלה.

את התגובה יש להעלות לפורום עד יום שני ב-23:59.

(3) שאלות למרצים אורחים (2.5% עבור כל מטלה, סה"כ 5% – עובר/נכשל)

במהלך הקורס יגיעו לכתה מרצים אורחים – אנשים אשר פועלים ב"שטח" ויציגו את החוויות שלהם ביחד לגישה החינוכית בה נעסוק.

לקראת ההגעה של כל מרצה התלמידים יתבקשו להעלות כ-3 שלוש שאלות ביחס לחומר הקריאה של אותו השבוע.

הוראות מדויקות ינתנו בשבוע לפני.

השאלות תועלה לפורום הקורס במודל עד יום ראשון בשעה 23:59.

(4) מטלה מסכמת (עבודה בקבוצות) – חשיבה ותכנון של מודל בית-ספר אוטופי (80% מציון סופי)

המשתתפים. ות יתחלקו לקבוצות קטנות (2-3 תלמידים), ויפתחו יחד מודל לבית-ספר אוטופי.

מודל בית הספר יכלול את התפיסה החינוכית שעומדת מאחורי בית הספר, ואת המאפיינים הפרקטיים של בית הספר (מאפייני הצוות החינוכי, ארגון הלמידה והחוייה הבית ספרית, עיצוב המרחב הפיסי, ועוד).

תחילת העבודה על המודל האוטופי תהיה בשבועיים האחרונים של הקורס.

בסוף התהליך תצטרכו להגיש עבודה קבוצתית כתובה **ועמוד אחד של רפלקציה אישית על תהליך העבודה.**

היקף: 5-6 עמודים של עבודה קבוצתית (לא כולל תמונות או שרטוטים), המסתמכים על ארבעה מקורות לפחות מתוך ספרות אקדמית + עמוד אחד של רפלקציה אישית.

1. ההגשה תיעשה דרך מודל
2. מסמך WORD שכולל את שם המגישה ושם המטלה בשם של הקובץ
3. גודל פונט 12, רווח של שורה וחצי, פונט David, שוליים סטנדרטיים
4. הפניות ניתן לסדר לפי כל פורמט (לדוגמא, APA), כל עוד השימוש אחיד לאורך העבודה